

بسمه تعالی

جزوه آموزشی

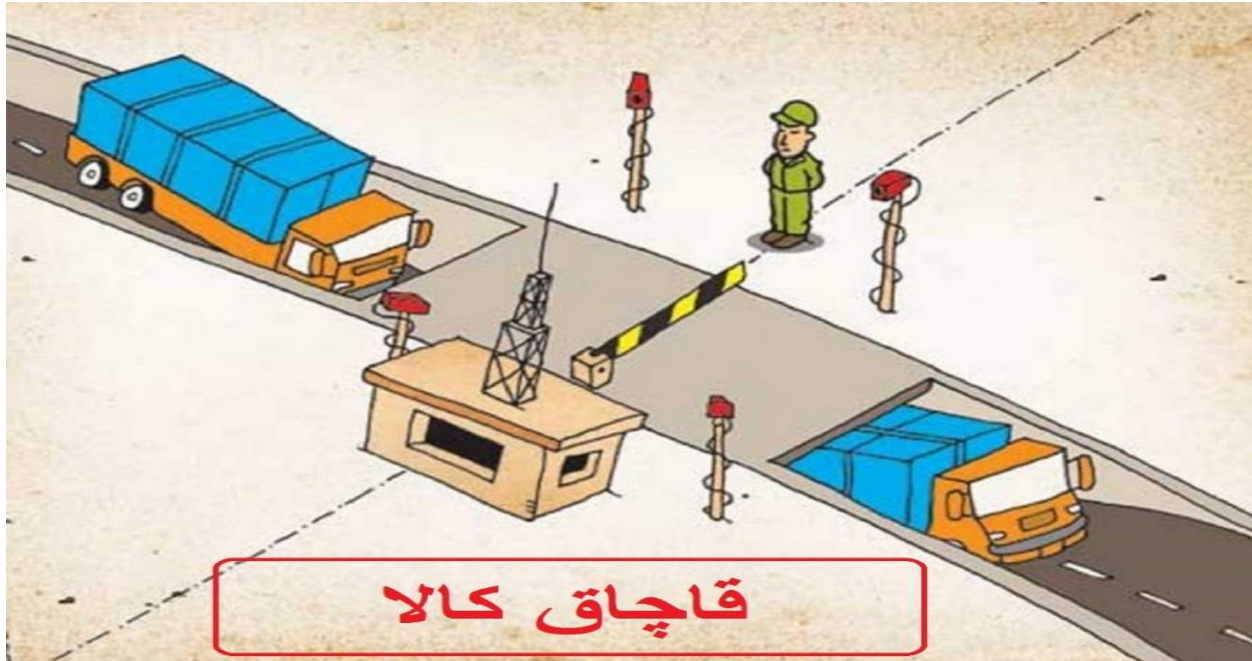
"پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالای سلامت محور"

شبکه بهداشت و درمان شهرستان پاکدشت

واحد نظارت بر امور دارویی

تابستان ۱۴۰۱

مبارزه ی قاطعانه و عملی با قاچاق یکی از عوامل بسیار مؤثر در تقویت تولید داخلی است. حضرت آیت الله خامنه ای (مد ظله العالی)

طی گزارشی از مرکز پژوهش های مجلس در سال ۱۳۹۹ حجم قاچاق در کشور طی سال های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ بالغ بر ۲۵/۵ میلیارد دلار برآورد شده است. وقتی صحبت از قاچاق کالا می شود، پدیده ای فراگیر در اکثر کشورها متصور می شود؛ اما نکته قابل تأمل وسعت و عمق آن در کشورهای در حال توسعه است، که بیشتر از کشورهای توسعه یافته می باشد تا حدی که در برخی از کشورهای در حال توسعه، قاچاق بخش مهمی از فعالیت های اقتصادی جامعه را در بر می گیرد. اقتصادهایی که با فراوانی بالا و تعدد قاچاق روبه رو هستند، با بیماری و ناکارآمدی در کنترل بخش تولید و توزیع خود مواجه هستند. در واقع قاچاق پدیده شومی است که بنا به دلایل مختلف از جمله ضعف نظارت در حفظ مرزها، شرایط خاص جغرافیایی و همسایگان کشورها، فرهنگ عمومی مردم، سطح فقر جامعه، تعرفه بالای کالاها، بیکاری و توسعه نیافتگی مناطق مرزی در کشورهای مختلف، عامل تزلزل چارچوب اقتصادی آن کشورهاست.

ممکن است بسیاری از افراد با معنا و مفهوم قاچاق آشنا باشند اما دقیقاً اطلاعات کاملی از آن نخواهند داشت. بسیاری می دانند قاچاق به معنای ورود غیرقانونی کالایی از کشور مبدأ به کشور مقصد بدون اجازه دولت کشور مقصد می باشد.

بطور کلی پیامدهای قاچاق کالا در هر کشوری در دو دسته آشکار و پنهان خلاصه می‌شوند. عوارض آشکار از ورود، عرضه و مصرف اجناس قاچاق برای کشورهای مختلف در کاهش مصرف کالاهای تولید داخل و دارای مجوز می‌باشد، که نتیجه آن تعطیلی بنگاه‌ها و بیکاری جوانان و نیروهای جویای کار است. اما عوارض پنهان عرضه این نوع از کالاها مواردی هستند که شاید کمتر به آن‌ها توجه شده باشد.

به نظر می‌رسد برای این‌که مبارزه با قاچاق کالا و ارز موفق باشد، باید بازیگران اصلی این اقتصاد را نه به صورت کلی، که کاملاً جزئی تعیین کرد. یعنی تقسیم‌بندی خود را از حالت مردم و مسئولین به یک تقسیم‌بندی تخصصی تبدیل کنیم که شامل اساتید دانشگاه، اساتید حوزه، دانشجویان، طلاب، دانش‌آموزان، معلمان و زنان خانه‌دار و همه‌ی اقشار دیگر شود. در همین راستا مبارزه با قاچاق کالا و ارز برای ادامه فعالیت خود نیازمند تشکل‌های غیردولتی و این تشکل‌ها ضامن بقاء و موفقیت این مبارزه است. اگر قرار باشد اقدام به نهادسازی در مبارزه با قاچاق کالا گردد، هیچ لزومی ندارد که این نهادسازی را دولت انجام دهد، بلکه ضرورت دارد مردم وارد این عرصه شوند تا از معضلات دولتی

اعم از بروکراسی، موازی کاری، ناهماهنگی و رانت خواری جلوگیری شود. نهادهای اقتصادی مردمی و سازمان‌های مردم‌نهاد می‌توانند نقش بسیار پررنگ و تعیین‌کننده‌ای داشته باشند.

مشارکت دادن مردم در مبارزه به اعتبار مسئله محور بودن مردم و حساس بودن آن‌ها نسبت به پیامدهای منفی قاچاق کالا و ارز منجر به این می‌شود که نقش و ظرفیت بی‌بدیلی برای سازمان‌های مردم‌نهاد مهیا کرده است.

آنچه از مبارزه با قاچاق کالا قبل از هر چیز به ذهن متبادر می‌شود، مقابله فیزیکی با قاچاقچیان است در حالی که روش منطقی به عنوان رسالت اصلی ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز، مبارزه از طریق سیاست‌های پولی و مالی و حوزه فرهنگی است.

قاچاق کالا چیست؟

قاچاق در کتاب ترمینولوژی حقوق به این صورت تعریف شده است: « جابجایی کالا از جایی به جای دیگر، گاهی این دو نقطه مورد نظر در کشور است که به آن قاچاق داخلی و گاهی نقطه ای در داخل و نقطه ای در خارج از کشور است که به آن قاچاق خارجی گفته می شود.»

با توجه به ماده ی ۱ قانون مبارزه با قاچاق ارز و کالا مصوب ۱۳۹۲، قاچاق کالا و ارز یعنی «هر فعل و یا ترک فعلی که باعث نقض تشریفات قانونی مرتبط با ورود و خروج کالا و ارز شود و بر مبنای این قانون و یا دیگر قوانین، قاچاق به حساب می آید و برای آن مجازات در نظر گرفته شده است، در اصول ورودی و یا هر بخش از کشور حتی محل عرضه ی آن در بازار داخلی کشف گردد.

با توجه به ماده ی ۱ قانون مبارزه با قاچاق ارز و کالا، قاچاق در صورتی رخ می دهد که جابه جایی کالا برخلاف محدودیت و یا ممنوعیت اتفاق بیفتد که بر اساس قانون مقرر شده است. به عنوان مثال ورود و خروج کالاهای مجاز بدون دادن عوارض گمرکی، قاچاق عوارض گمرکی به شمار می رود.

لذا در صورتی که فرد و یا افرادی بدون توجه به مقررات مشخص شده برای واردات و صادرات بیش از نیاز شخصی کالاهای دارای تشریفات قانونی اقدام کنند، عمل قاچاق را انجام داده است و بر اساس قانون با توجه به نوع و میزان آن کالای ممنوع مجازات خواهد شد.

کالا در این تعریف به معنی هر وسیله ای است که از نظر بسیاری از مردم و عرف، دارای ارزش اقتصادی می باشد و مردم حاضرند در مقابل آن پولی را بپردازند. البته همیشه جابه جایی کالا منجر به قاچاق نمی شود، زیرا در برابر این کالاهای ممنوع، کالاهای مجاز نیز وجود دارند و هر فردی می تواند برای جابه جایی آن ها اقدام کند.

پیشگیری از قاچاق کالا

برای پیشگیری از قاچاق و تشخیص کالاهای خارجی و مجاز که بر اساس قانون وارد کشور می گردند و تمایز آن ها از کالاهای قاچاق و یا جعلی و غیراستاندارد، ترخیص کالاها از گمرک بسته به ارائه ی گواهی های شناسه ی کالا و شناسه ی رهگیری (برای منحصر به فرد کردن هر کالا در مقایسه با کالاهای دیگر) است.

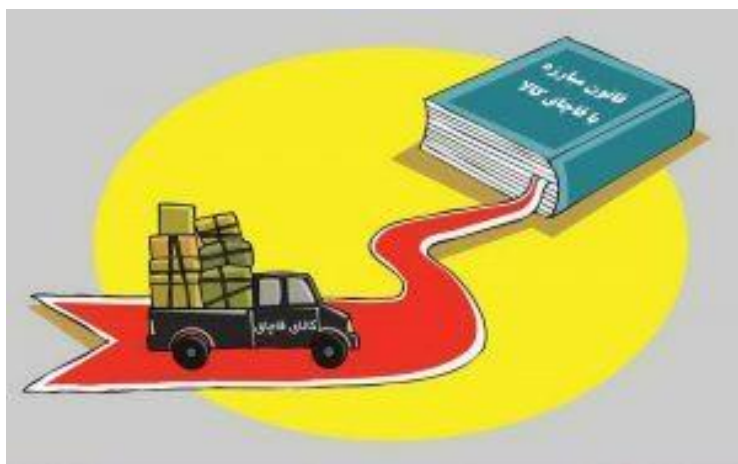
علاوه بر این فروش و عرضه ی این کالا در بازارهای داخلی در قالب خرده فروشی، به شرطی صورت می گیرد که شناسه ی کالا و شناسه ی رهگیری داشته باشند.

یکی دیگر از راه هایی که می توان از قاچاق پیشگیری کرد، ایجاد و راه اندازی سامانه های هوشمند به منظور نظارت بر پروسه واردات و صادرات، حمل، نگه داری و مبادله ی کالا است که تمام دستگاه های مربوط به تجارت خارجی کشور

وظیفه دارند تا در مورد این حوزه استفاده از اشخاص با تجربه و دارای تخصص مورد نیاز و آموزش در حین خدمت، با دستگاه های مسئول در زمینه مبارزه با قاچاق کالا همکاری های لازم را انجام داده باشند.

مجازات قاچاق کالا

قاچاق دارای انواع گوناگونی می باشد که بر اساس ماده ۱۸ و ۲۲ قانون مبارزه با قاچاق کالا، برای هر یک از آن ها

مجازات‌هایی در نظر گرفته شده است. بنابراین هر فردی که قاچاق ارز و کالا و حمل و نگهداری آن را انجام دهد، نه تنها کالای او ضبط می شود، بلکه با توجه به قانون محکوم به پرداخت جریمه های نقدی نیز می شود.

اگر عین کالا وجود نداشته باشد، مرتکب حسب مورد محکوم به پرداخت معادل ارزش کالا نیز خواهد شد، مگر اینکه از بین رفتن کالا از اراده ی

مرتکب خارج باشد. علاوه بر این، مبلغ به دست آمده از قاچاق کالای ممنوع و ابزار و لوازمی که برای تولید کالای ممنوع به کار برده شده است نیز بر اساس قانون ضبط خواهد شد.

چگونه کالای قاچاق را تشخیص دهیم؟

مردم برای تشخیص کالای قاچاق می توانند #۷۷۷۷*۴* را شماره گیری و بعد در بخش استعلام کالا، شناسه را وارد کنند تا مشخص شود کالا قاچاق است یا خیر. راه دوم هم استفاده از اپلیکیشن سامانه جامع تجارت است.

فرآورده های دارویی قاچاق و تقلبی /کنترل اصالت فرآورده های سلامت محور

فرآورده سلامت به تمام فراورده هایی اطلاق می شود که تحت نظارت سازمان غذا و دارو است. در قانون اساسی کشور، برخورداری از سلامت به عنوان حق اساسی مردم به رسمیت شناخته شده است. قاچاق فرآورده های سلامت محور معضلی است که در صورت عدم برخورد و مقابله با آن، آثار ناگواری به دنبال خواهد داشت که مهم ترین آنها، تهدید سلامت مردم است که از دست دادن آن هرگز قابل جبران نخواهد بود.

پروژه صدور مجوز واردات دارو فرآیندی سخت گیرانه است و تمام قوانینی که در این خصوص در کشور وجود دارد، مطابق با استانداردهای فارماکوپه دارویی دنیاست و می بایست به طور کامل رعایت شود زیرا دارویی که مجوز وزارت بهداشت (برچسب اصالت کالا، IRC) را ندارد، قاچاق محسوب می شود..

در کشور ما داروهای مخدر و داروهای تقلبی از مرزهای شرقی، داروهای مکمل، لوازم آرایشی بهداشتی بیشتر از سمت جنوب و حوزه خلیج فارس وارد شده و یک سری از داروهای عمومی نیز از مرزهای غربی (ترکیه) وارد می شود و در کنار واردات داروهای قاچاق به کشور نیز داروهای تخصصی که در سیستم توزیع یارانه ای کشور قرار می گیرند هم از کشور خارج می شوند و مهمترین دلیل خروج بی رویه دارو به خارج از کشور ارزان بودن آن است. طبق آمار سازمان جهانی بهداشت، در کشورهای مختلف از یک تا ۷۰ درصد قاچاق دارو و تولید داروی تقلبی اتفاق می افتد. خارج یا وارد کردن محصولات دارویی به صورت قاچاق تبعات بسیاری را برای کشور به دنبال دارد، از آنجا که کنترلی روی داروهای قاچاق انجام نمی شود، کیفیت آنها هم قابل شناسایی نبوده که همین موضوع سلامت بیماران را به مخاطره خواهد انداخت.

یکی از مهمترین روشهایی که می تواند در کنترل و کاهش قاچاق اینگونه کالاها در کشور و جلوگیری از عرضه کالاهای تقلبی و جعلی به مردم در سطح عرضه کمک کند، نصب برچسب اصالت و سلامت بر روی کالاهای دارویی و آرایشی بهداشتی و استفاده از سامانه جامع طرح شناسنامه دار نمودن این کالا ها می باشد.

طرح بررسی و کنترل اصالت و سلامت کالا اقدامی نوین در راستای مبارزه با قاچاق و تقلب می باشد که با بکارگیری توانمندی های عرصه فناوری اطلاعات توانسته گام موثری در ارتقاء سلامت جامعه بردارد. این طرح زیر نظر سازمان غذا و دارو ابتدا کار خود را با اقلام دارویی و مکمل ها آغاز نمود و پس از اجرای موفقیت آمیز طرح کلیه کالاهای وارداتی حوزه سلامت از جمله مواد و فرآورده های آرایشی، بهداشتی به لیست محصولات مشمول طرح اضافه گردیدند.

یکی از مزایای مهم طرح برچسب اصالت و سلامت کالا این است که با توجه به اختصاصی بودن کد ۱۶ رقمی برای هر قلم از محصولات وارداتی آرایشی و بهداشتی و دارویی، در صورت بروز مشکلات ناشی از استفاده محصولات وارداتی امکان پیگیری و رسیدگی موضوع بدلیل وجود مستندات و مدارک مربوط به کالای مورد نظر در سازمان غذا و دارو میسر خواهد

بود. در زیر نمونه ای از برچسب اصالت و سلامت کالای قبلی و نمونه جدید آن را مشاهده می کنید. که صرفا برچسب جدید معتبر و قابل اطمینان می باشد.

 برچسب تقلبی و نامعتبر	 برچسب قدیمی	 برچسب جدید
این نوع برچسب که اخیرا در سطح بازار بویژه آرایشی و بهداشتی رایج شده است، و دارای بارکد QR و با پیامک پاسخگو میباشد. هیچ مجوزی از این سازمان نداشته و ندارد و هیچ فراورده رسمی مجاز به استفاده از آن نیست. لذا کلیه فراورده های منقش به آن از نظر این سازمان قاچاق و غیر قابل توزیع و عرضه میباشند.	الصاق این نوع برچسب از سال ۸۹ شروع و از بهمن ۹۳ منسوخ شده است، لذا توزیع فراورده های منقش به آن و تحویل به داروخانه منسوخ است. این برچسب قابلیت پیگیری مشترک نداشته و فقط شرکت مجری مربوطه تا محدودی امکان پاسخگویی دارد. بعثت عدم اعتبار این برچسبها از شهریورماه سال جاری بهر است فراورده های منقش به آن در اولویت فروش و حذف از بازار قرار گیرند.	این نوع برچسب که درج آن از بهمن ۱۳۹۳ در نظام رهگیری و ردیابی فراورده های سلامت شروع شده به بانک اطلاعاتی مشترک سازمان غذا و دارو متصل و قابل پیگیری است. ترجیح و پیگیری این سازمان درج این نوع شناسه ها بر روی همه فراورده های تولیدی و وارداتی بصورت پرینت در محل تولید است. این برچسب میبایست خوانا، با کیفیت، غیر قابل جداشدن و در محل مناسب روی جعبه نصب شده باشد. هر گونه ایراد و خطای احتمالی در این برچسبها، شناسه های آن یا سامانه های مربوطه در صورت گزارش، پیگیری و مرتفع می شود.

تنها راه تشخیص اصالت محصولات سلامت محور پیامک ۲۰۰۰۸۸۲۲ و وب سایت TTAC می باشد. طبق اطلاعیه ای از سوی مدیر کل نظارت و ارزیابی دارو و مواد مخدر سازمان غذا و دارو پیرامون شماره پیامک و سایت سامانه TTAC جهت بررسی اصالت محصولات سلامت محور از جمله دارو، فراورده های طبیعی گیاهی و سنتی، غذا، آرایشی و بهداشتی و تجهیزات و ملزومات پزشکی و مکمل ها تنها راه ارتباطی با سامانه تیتک (TTAC) سازمان غذا و دارو، شماره پیامک ۲۰۰۰۸۸۲۲ و سایت ttac.ir می باشد.